

УДК 378.091.3:616-089

Ю.М. Соловей, І.К. Морар

ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ НА ЦИКЛІ «ХІРУРГІЯ» КАФЕДРИ ДОГЛЯДУ ЗА ХВОРИМИ ТА ВИЩОЇ МЕДСЕСТРИНСЬКОЇ ОСВІТИ

Вищий державний медичний заклад України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці

Резюме. У статті наведені інтерактивні методи навчання, які застосовуються в навчальному процесі на хірургічному циклі на кафедрі догляду за хворими та вищої медсестринської освіти Буковинського державного медичного університету.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання, кейс-метод, рольова гра.

Вступ. Однією з найважливіших проблем вищої медичної освіти в Україні є приведення її у відповідність до стандартів Болонської декларації, з урахуванням національних особливостей, традицій та менталітету [1, 2]. Багатьма дослідженнями доведено, що використання традиційних (пояснювально-ілюстративних) методів навчання у вищій школі малоєфективно, тому вони переважно орієнтовані на пам'ять, а не на мислення, мало сприяють розвитку творчих здібностей, самостійності, активності студентів. Дослідження американських учених Р. Карнікау і Ф. Макелроя виявили достовірну закономірність навчання: людина пам'ятає 10% прочитаного; 20% почутого; 30% побаченого; 50% побаченого і почутого; 80% того, що говорить сам; 90% того, до чого дійшов у процесі самостійної діяльності [3,4].

На сьогоднішній час існують наступні моделі навчання: пасивна модель (монолог); активна модель (діалог); інтерактивна модель (полілог). Інтерактивні та активні методи мають багато спільного. На відміну від активних методів, інтерактивні орієнтовані на більш широку взаємодію, студенти навчаються не лише з викладачем, але й один з одним [5].

Мета дослідження. Огляд інтерактивних методів навчання, які застосовуються на хірургічному циклі кафедри догляду за хворими та вищої медсестринської освіти Буковинського державного медичного університету.

Основна частина. Особливістю застосування інтерактивних форм навчання є високий рівень взаємно спрямованої активності суб'єктів взаємодії, емоційне, духовне єднання учасників.

Основними задачами інтерактивних форм навчання є: пробудження інтересу, мотивація студентів до досліджуваної проблеми; ефективне засвоєння навчального матеріалу; самостійний пошук шляхів та варіантів вирішення поставленої задачі; взаємодії між студентами, навички роботи в команді, прояв терпимості до будь-якої точки зору; формування у студентів власної думки, життєвих і професійних навичок; вихід на рівень усвідомленої компетентності студента.

Отже, при інтерактивному навчанні створюється середовище освітнього спілкування, яке

характеризується відкритістю, взаємодією учасників на рівних правах, накопиченням спільних знань, що дозволяє забезпечити високу мотивацію, міцність знань, творчість, комунікабельність, активну життєву позицію, збереження індивідуальності, свободу самовираження, взаємоповагу.

Обов'язковою умовою проведення практичного заняття із застосуванням інтерактивних технологій є міжпредметна інтеграція з фундаментальними та клінічними дисциплінами.

Однією із стратегій інтерактивного навчання – це робота в малих групах, яка дає всім учасникам (у тому числі і сором'язливим) можливість брати участь у роботі, практикувати навички співробітництва, міжособистісного спілкування, що часто буває неможливо у великому колективі. Робота в малій групі – невід'ємна частина багатьох інтерактивних методів навчання.

Практичне заняття розділяється на три етапи: підготовчий, основний, заключний. Етапи відрізняються організацією і правилами їх проведення. Підготовчий етап – це етап підготовки до основної частини заняття, поділяється на доаудиторний та аудиторний періоди. За декілька днів до проведення заняття студентам навчальної групи пропонується ознайомитися з методичними матеріалами за проблемами заданої теми, засвоїти правила щодо методики проведення заняття для знаходження шляхів вирішення означених проблем та критерії оцінювання. Основний етап – етап безпосереднього застосування методу. На підсумковому етапі кожен студент проводить оцінку своєї групи та індивідуальної роботи кожного члена групи; отримує комплекс питань, які необхідно доопрацювати; отримує програму завдань на наступне заняття. З інтерактивних методів навчання на кафедрі догляду за хворими та вищої медсестринської освіти використовуються рольові ігри, кейс-метод.

Рольова гра як один із інтерактивних методів навчання передбачає розігрування її учасниками певної клінічної ситуації за задалегідь розподіленими ролями з метою оволодіння певними поведінковими та емоційними якостями професійної ситуації [6]. Рольова гра проводиться в невеликих групах (по 3-4 студенти). Студенти

отримують завдання на картках, розподіляють ролі, обігрують ситуацію і показують всій групі.

Наприклад, на практичних заняттях з навчальної дисципліни «Догляд за хворими» з метою засвоєння матеріалу використовуються ролі ігри типу «лікар – пацієнт», «хірург-асистент-операційна медсестра», під час яких студенти можуть розкрити свій потенціал знань більш повно порівняно з рутинною відповіддю на питання. Подібні форми перевірки готовності студентів до занять охоче сприймаються самими студентами.

Використання ролевих ігор під час практичних занять дозволяє зробити заняття більш різноманітними, студенти спілкуються в парах або в групах, що дає їм можливість проявити самостійність, реалізувати комунікативні вміння та мовленнєві навички. Вони можуть допомагати один одному, успішно коригувати висловлювання своїх співрозмовників, навіть якщо викладач не дає такого завдання.

Кейс-метод (метод *case-study* або метод конкретних ситуацій (від англійсь-кого *case* – випадок, ситуація) – метод активного проблемно-ситуаційного аналізу, який заснований на навчанні шляхом вирішення конкретних завдань – практичних ситуацій з урахуванням специфіки освоєння професійної діяльності. Мета методу – спільними зусиллями групи студентів проаналізувати ситуацію – *case*, що виникає при конкретному положенні справ, і виробити практичне рішення; після закінчення – оцінка запропонованих алгоритмів і вибір кращого вирішення поставленої проблеми [5, 7].

Метод використовують як педагогічний прийом, щоб спровокувати дискусію в навчальній аудиторії. Він відображає не тільки певну практичну проблему, але й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти в процесі вирішення даної проблеми. Як основна перевага даного методу виступає можливість оптимально поєднати теорію і практику, що представляється досить важливим при підготовці висококваліфікованого фахівця. Студенти формують мінігрупи по 3-5 осіб. Командам надається по одному структурованому кейсу (*highly structured case*), що відображає конкретну реальну клінічну ситуацію, та містить окрім текстового опису ще й результати лабораторних досліджень, аудіозаписи, ілюстрації рентгенологічного дослідження (рентгенограми, томограми) тощо. Проблема ситуація може бути висвітлена як при вивченні нової теми у викладенні теоретичного матеріалу, так і може використовуватися з метою узагальнення та систематизації матеріалу. Викладач контролює роботу малих груп та допомагає уникаючи прямих консультацій. Студенти можуть використовувати допоміжну літературу, підручники, довідники. У ході заняття можливі питання до виступаючого, виступи і доповнення членів групи. Викладач слідкує за ходом полілогу і шляхом поетапної дискусії обирається спільне вирішення проблемної ситуації. Викладач має бути до-

сить емоційним протягом всього процесу навчання, вирішувати і не допускати конфліктів, створювати обстановку співпраці і конкуренції одночасно, забезпечувати дотримання особистих прав студента.

Використання цієї технології дозволяє організувати самостійну роботу студентів, роблячи її осмисленою, цікавою та ефективною. При вирішенні кейса студент не тільки використовує отримані знання, але і проявляє свої особисті якості, зокрема вміння працювати в групі, демонструє навички володіння та застосування теоретичних знань на практиці.

Дані методи застосовуються на кафедрі протягом усього навчального року на хірургічних циклах з навчальних дисциплін «Догляд за хворими» та «Сестринська практика», результатом чого в студентів виробляється стійкий навик вирішення практичних задач.

Висновки

1. Застосування інтерактивних форм навчання забезпечує високу мотивацію, міцність знань, творчість і фантазію; розвивають комунікабельність, активну життєву позицію, вміння працювати в команді, сприяють розвитку особистості.

2. У порівнянні з традиційними формами проведення занять, в інтерактивному навчанні змінюється взаємодія викладача і студента: активність педагога поступається місцем активності студента, а завданням викладача стає керувати не ним, а процесом розвитку його особистості.

3. Використання інтерактивних технологій навчання дозволяє підвищити ефективність засвоєння фактичного матеріалу; удосконалити практичні навички клінічного застосування теоретичних знань; сприяє професіоналізації студента; розвитку особистісних та професійних якостей майбутнього медичного фахівця.

Література

1. Войцешук Л.С. Інтерактивне навчання – технологія сучасного навчання / Л.С. Войцешук // Вісн. запорізь. нац. ун-ту. – 2011. – № 3 (15). – С. 46-49.
2. Ісакова Н.М. Інтерактивний метод навчання студентів дитячої хірургічної стоматології / Н.М. Ісакова, Ю.В. Філімонов, А.Л. Зелінський // Вісн. Вінниць. нац. мед. ун-ту. – 2011. – № 15(2). – С. 401-404.
3. Корж А.А. О воспитании клинического и аналитического интегративного мышления врача / А.А. Корж // Междунар. мед. ж. – 2006. – Т. 12, № 1. – С. 122-124.
4. Нагайчук В.В. Застосування інтерактивних технологій для викладання у вищих медичних навчальних закладах / В.В. Нагайчук // Вісн. Вінниць. нац. мед. ун-ту. – 2013. – Т. 17, № 2. – С. 456-459.
5. Мілерян В.Є. Методичні основи підготовки та проведення навчальних занять в медичних вузах: метод. посібник / В.Є. Мілерян. – К.: Хрещатик, 2006. – 80 с.
6. Пометун О.І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник / О.І. Пометун, Л.В. Пироженко; за ред. О.І. Пометун. – К.: Видавництво А.С.К., 2004. – 192 с.
7. Susan S. The case study as a research method / Susan S. – University of Texas at Austin, 1997. – 54 p.

**ПРИМЕНЕНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ НА ЦИКЛАХ «ХИРУРГИЯ»
КАФЕДРЫ УХОДА ЗА БОЛЬНЫМИ И ВЫСШЕГО МЕДСЕСТРИНСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ**

Ю.М. Соловей, И.К. Морар

Резюме. В статье приведены интерактивные методы обучения, применяемые в учебном процессе на хирургическом цикле на кафедре ухода за больными и высшего медсестринского образования, Буковинского государственного медицинского университета.

Ключевые слова: интерактивные методы обучения, кейс-метод, ролевая игра.

**USING INTERACTIVE TEACHING METHODS ON THE CYCLE «SURGERY» AT THE
DEPARTMENT OF PATIENTS' CARE AND HIGHER NURSING EDUCATION**

Yu. Solovei, I. Morar

Abstract. The article presents the interactive teaching methods used in the educational process in the surgical cycle at the department of patients' care and higher nursing education of Bukovinian State Medical University

Key words: interactive teaching methods, case method, role-playing game.

Higher State Medical Institution of Ukraine "Bukovinian State Medical University" (Chernivtsi)

Рецензент – доц. В.М. Ходоровський

Buk. Med. Herald. – 2015. – Vol. 19, № 3 (75). – P. 288-290

Надійшла до редакції 02.06.2015 року